

DE BEATITUDINE.

CAPUT I.

DE NATURA BEATITUDINIS.

ARTICULUS I.

IN QUO CONSISTAT BEATITUDO HOMINIS?

1. *Nota.* Beatitudo sumi potest vel pro statu omnium honorum aggregatione perfecto; et sub hac ratione vocatur in Scriptura *Regnum caelorum*, Matth. 25. 1. *Vita aeterna*, ibid. v. 46. *Gloria*, Luc. 24. 26: vel pro summa quadam perfectione hominis, qua conjungitur optimo ac summo Bono; et sub hac ratione CHRISTUS Matth. 5. 8. dicit *beatos mundo corde, quoniam DEUM videbunt*. Sub duplici hac acceptione SS. PP. et etiam Theologi ac Philosophi eandem definiunt. Dividitur autem 1°. in *Essentialem*, quæ secluso quovis alio facit simpliciter beatum; et in *Accidentalem* seu integram, quæ superaddit accidentia et complementum beatitudinis. 2°. Utraque in *Naturalem*, quæ est perfecta possessio summi boni per actus ordinis naturalis; et in *Supernaturalem*, quæ est perfecta possessio summi boni per actus præstantissimos, excedentes debitum, vires et exigentiam naturæ creatæ; de hac agit THEOLOGUS, et de illa ETHICUS. 3°. In *Objectivam*, quæ est ipsum objectum beatificans; et in *Formalem*, quæ est ipsa illius objecti possessio: utraque constituit beatitudinem *adæquatam* et *totalem*, quæ est perfecta satietas. De utraque hic quæritur in quo consistat.

2. *Dico I.* Beatitudo Objectiva Essentialis est solus DEUS.

Prob. Solus DEUS est 1°. Finis ultimus hominis: nam DEUS dicit Apoc. 1. v. 8. *Ego sum α et ω , principium et finis*; unde S. AUG. L. 1. *Conf. c. 1. Fecisti nos ad te Domine, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*. 2°. Summum bonum: Ps. 72. v. 25. et 26. *Quid mihi est in caelo, et a te quid volui super terram?... DEUS cordis mei, et pars mea DEUS in æternum*. Ps. 143. v. 15. *Beatus populus cujus Dominus DEUS ejus*; unde CHRISTUS Marc. 10. 18. *Nemo bonus, nisi solus DEUS*. 3°. Perfecte satiativum hominis. Gen. 15. 1. *Ego ero merces tua magna nimis*. Ps. 16. v. 15. *Satiabor cum apparuerit gloria tua*. Ps. 102. v. 5. *Qui replet in bonis desiderium tuum*; unde S. CYR. Serm. de

Ascens. Erit DEUS omnia in omnibus, et illius presentia omnes animæ et corporis implebit appetitus.

Itaque vera hominis beatitudo nequeunt esse bona creata: nam Divitiæ in vita sunt irritamenta malorum; curam servandi, augendi sitim, metum amittendi, pedissequos habent; in morte ridentibus sæpe et ingratis hæredibus spolia cedunt. Honores pendent ab opinione hominum instabili et fallaci; sæpe in ignominiam desinunt, ac cum vita veluti fumes evanescent. Voluptates corporis sunt communes cum brutis, enervant corpus, rationem opprimunt, et in fœdissima flagitia præcipitant. Potentia seu Dominatus nunquam est sine comitatu curarum ac timorum; sæpe protegit malos, nocet bonis; sæpe viam sternit Principi ad ruinam. Denique Virtus duntaxat via est ad veram felicitatem, quæ præmium est virtutis; proin ne in hac quidem, minus in illis, animus hominis quiescit.

3. Dico II. Beatitudo Formalis consistit initiative in visione DEI, perfecte in amore DEI, complete in gaudio, quiete et pace animi.

Prob. prim. part. Joann. 17. 3. dicitur: Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum DEUM verum. 1^a. Joann. 3. 2: Similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est. 1^a. Cor. 13. 12: Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Matth. 18. 10: Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est.

Consentiunt SS. PP: IREN. L. 4. c. 37, CYRILL. ALEX. L. 3. cont. Julian., HIER. in Psal. 89, AUG. L. 1. Retract. c. 14. et plures alii apud SUAREZ hic. Adde clausulam CONCIL. FRANCOF. ad Episc. Hisp. Prædicamus DEUM verum et vivum ac vere Filium DEI, ut ad ejus beatissimam visionem pervenire mereamur, in qua est vera beatitudo et beata æternitas.

Conf. Visio est prima et præcipua operatio creaturæ intellectualis circa beatitudinem: immediate attingit ipsum finem ultimum: facit objectum præsens beato, et eidem conjungit: facit beatum intentionaliter similem DEO; per quæ habet potestatem beatus utendi quasi DEO pro suo arbitrio, et illo fruendi, et sic recte dici potest consequi summum bonum.

Prob. secund. part. Beatitudo formalis perfecta est consecutio summi Boni et Finis ultimi, ut bonum et finis est: atqui perfectus amor amicitia DEI est talis consecutio; ergo.

Conf. Perfecta unio cum DEO habetur per amorem, tum quia juxta DIONYS. de Hier. Cæl. c. 7. Amor transformat amatum in amantem: tum quia per amorem objecto adhæremus, juxta illud vulgatum: Amor intrat, ubi cognitio foris stat; ergo, cum amor in patria maneat juxta illud 1^a. Cor. 13. 8. Caritas nunquam excidit; et cum beatitudo formalis conjunctionem beati cum DEO involvat; beatitudo in amore amicitia etiam statuenda est. Huc faciunt omnes Scripturæ textus qui de gaudio Beatorum afferuntur: item verba PATRUM et CONCILIORUM de Fruitione.

Prob. tert. part. Matth. 25. 21. dicitur: Intra in gaudium Domini tui. Joann. 15. 11: Gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur. Id. 16. 22: Gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Ps. 4. v. 19. In pace in idipsum dormiam et requiescam. Sap. 3. 3: Illi autem sunt in pace. Eccli. 44. 14: Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem: 2^a. Thess. 3. 16. Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem sempiternam.

Consentiunt SS. PP. præcipue AUG. qui L. de mor. Eccl. c. 3. ait: Quid est aliud, quod dicimus frui, nisi præsto habere quod diligis? et L. 4. de Doctr. Christ. c. 33: Illo frueris, quo efficieris beatus; et L. 8. de Civ. c. 9. Et ipsi, qui res non amandas amant, non se beatos esse putant amando, sed fruendo. Porro Ecclesia apprecatur defunctis requiem æternam. Denique fruitio ab omnibus dicitur beatitudo formalis.

Conf. Gaudium, delectatio et pax animi est actus formaliter quietans omnia animi desideria, ultimo perficiens beatum, ac demum ultima perfectio, propter quam intenduntur visio et amor.

4. Observa I. Objectum præsentis beatitudinis est DEUS secundum essentiam et attributa et ideas, simulque secundum personalitates: nam de essentia beatitudinis est ut sit: 1°. Intuitiva DEI, ut est in se; 1^a. Joann. 3. 2. qualis non esset, si videretur tantum essentia, aut sine ideis vel attributis, aut sine personalitatibus; cum essentia non sit sine illis, quippe simplicissima; et 2°. Perfecte satiativa, qualis itidem non esset, quia intellectus beati non quietaretur, sed rationabiliter desideraret videre totam substantiam et modum personalem subsistendi, maxime cum fecunditas et communicabilitas sit de essentia naturæ divinæ; ergo DEUS secundum se totum est objectum beatitudinis.

5. Observa II. Quæstio de essentia Beatitudinis Formalis inter disceptationes scholasticas olim nonnullis fuit de celeberrimis una; cum vero plus speculationis præseferat, quam utilitatis, hanc Scholasticorum subtilitatem reliquimus, contenti iis actibus, quibus perfecta et adæquata satiety animæ beatæ perfici videtur. Quæ vero contra beatitudinem objectivam opponi solent, ea fere omnia discutit ac dissolvit Ethica hodie cultior et copiosior. Objectiones pariter nullas subjecimus de essentia beatitudinis formalis, eo quod his hæc, teste SUAREZIO, plus habeat nominis, quam rei.

ARTICULUS II.

UNDE ET QUALIS SIT TUM VISIO, TUM AMOR BEATIFICUS?

6. Nota. Ad visionem DEI Intuitivam DEUS ipse concurret in ratione objecti, per se præsens, et beneficio luminis gloriæ, attemperatus nostro intellectui. Auxilium illud supernaturale, quo intellectus creatus juvatur et elevatur, vocatur lumen gloriæ, tum quia ideam præstat respectu intellectus beati, quod lumen corporale respectu oculorum; tum quia sic indicatur a Scriptura, Ps. 35. 10. Apud te est fons vitæ, et in lumine tuo videbimus lumen: tum quia sub hoc nomine venit in Conc. VIENN. Definitur autem: qualitas intellectualis supernaturalis intellectum elevans ad visionem DEI intuitivam. Verum sicut intellectus in ratione potentia, ita DEUS in ratione objecti est improporcionatus intellectui creato; hinc quæritur an, sicut ex parte intellectus lumen gloriæ, ita ex parte objecti species ejus vicaria requiratur? Demum a Scholasticis hic inquiritur utrum Beati ament necessario DEUM quoad exercitium, ut naturaliter saltem ab eo amore cessare non possint? De singulis nonnisi necessaria delibabimus.

7. *Dico I.* De potentia ordinaria intellectus indiget lumine gloriæ ad visionem DEI.

Prob. tum ex Ps. 33. cit. quem S. AUG. aliique PP. de auxilio ejusmodi supernaturali exponunt: tum ex CONC. VIENN. ubi CLEMENS V. contra BEGUARDOS et BEGUINAS ita definit: *Nos Sacro approbante Concilio sectam ipsam cum præmissis erroribus damnamus et reprobamus omnino; inter eorum vero errores a Pontifice recensetur quintus: quod quælibet natura intellectualis in se ipsa naturaliter beata est: quodque anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad DEUM videndum, et beate fruendum; hæc enim referuntur in Clementinis c. ad nostrum tit. de hæret.*

Dixi: *de potentia ordinaria*; non enim vacat disceptare an lumen gloriæ possit absolute suppleri per specialem concursum omnipotentiae Div. extrinsece elevantis, in quo Nostri contra THOMISTAS nullam impossibilitatem deprehendunt.

8. *Dico II.* In visione DEI intuitiva datur species expressa, non item impressa, objecti vicaria.

Prob. prim. part. Intellectus videndo DEUM, vere cognoscit ac intelligit, et cognoscendo similis fit objecto; ergo non minus visio DEI intuitiva debet esse forma ab intellectu producta DEUM repræsentans, quam quæcumque alia cognitio cujusvis objecti: ita communius TT. et SS. PP. AUG. L. 9. *de Trin.* c. 7. et 11. ANSELM. in *Monolog.* c. 31. D. THOM. p. 1. q. 27. a. 1. et q. 1. *de verit.* a. 2. etc.

Prob. secund. part. DEUS per suam immensitatem intellectui est maxime præsens, et intimior nostro intimo, ut ait S. AUG.: est ex parte sua tanquam summa veritas per sese maxime intelligibilis: ex parte potentiae, per *lumen gloriæ* tollit omnem incapacitatem: neque impeditus est tanquam omnino independens; nec impedit visionem tanquam omnia ad illam necessaria liberalissime donans; adeo ut intellectui beato non solum possibilis, sed et necessaria sit DEI visio; ergo de facto non datur *species impressa*, sine cujus interventu sicut Angelus Angelum et seipsum intuitive cognoscit, ita intellectus hominis elevatus DEUM.

9. *Dico. III.* Beati necessario amant DEUM, a quo amore cessare naturaliter non possunt.

Prob. Posita visione beatifica, adsunt omnia principia quæ sufficiunt ad necessitatem amoris inferendam: nam 1º. *objectum* est bonum infinitum; ergo si bonum, quo perfectius est, eo fortius movet ad sui amorem, DEUS tanquam bonum infinite perfectum summe et necessario movebit. 2º. *Cognitio* sive *applicatio objecti* est maxima quæ potest requiri, tum quia per visionem bonitas objecti, ut est in se, fit præsens; tum quia tanta necessitate fit præsens, ut voluntas intellectum non possit divertere ab eo iudicio; tum quia vi visionis beatificæ exceditur omne iudicium et opinio falsa ac contraria. 3º. *Potentia* sive *voluntas*, quamvis sit libera respectu mediolorum, tamen est determinata ad finem ultimum amandum; ergo cum DEUS sit finis ultimus, et ut talis clare cognoscatur, ferri in eum voluntatem necesse est, cum ista inclinatio ad finem ultimum, etiam ut supernaturalem, dici possit connaturalis, quatenus, supposita visione et charitate, voluntas est proportionata ad

illum. 4º. *Actus ipse*, vel potius suspensio actus, non potest voluntati proponi sub aliqua ratione commodi et boni in positis circumstantiis; ergo voluntas non potest eandem eligere, et sic omittere amorem.

Conf. 1ª. Cor. 13. 8. dicitur: *Charitas nunquam excidit*: et Apoc. 4. 8. *Beati requiem non habent, sed die ac nocte clamant, Sanctus, Sanctus*; ubi primum intelligi potest de exercitio, cum ea, quæ dicuntur *excidere*, intelligi debeant de cessatione usus et exercitii: secundum autem explicatur a S. AUG. L. ult. *de Civ. Dei.* c. ult. *DEUS sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur*; ergo.

10. *Observa.* Intellectus concurrit *active* ad eliciendam visionem Dei: hæc enim est vera intellectio, ac proin vitalis operatio, qua ille fit formaliter intelligens. Ad hæc liberum hominis arbitrium ad actus supernaturales *active* se habet, uti constat ex CONC. TRID. Sess. 6. c. 3. et can. 4.; ergo et intellectus ad visionem supernaturalem. An intellectus respectu visionis debeat dici causa *instrumentalis* vel *principalis*, quæstio de nomine est: melius autem tum intellectus, tum lumen gloriæ respectu visionis dici possunt causa principalis partialis.

CAPUT II.

DE AFFECTIIONIBUS BEATITUDINIS.

ARTICULUS I.

DE AFFECTIIONIBUS BEATITUDINIS QUOAD STATUM.

§ Unicus.

An Statui Beatifico propria sit ac essentialis Perpetuitas?

11. *Nota.* ORIGENES, sicut de pœnarum æternitate, ita de beatitudinis perpetuitate, erroris accusatur? Est autem hæc articulus fidei expressus in SYMBOLO per *vitam æternam*: et quod æternitas hic stricte sumatur, constat tum ex intelligentia ECCLESIAE, et sensu omnium PP.; tum ex aliis Scripturæ locis, e. g. Apoc. 3. 12. *Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius.* 1ª. Thess. 4. 16. *Sic semper cum Domino erimus.* 1ª. Petr. 1. 4. *Hæreditas incorruptibilis*; et c. 5. 4. *Immarcessibilis gloriæ corona.* Porro ut hæc thesis etiam ratione stabiliatur, queritur ulterius: utrum de ratione et essentia veræ beatitudinis sit æternitas, ita, ut vera beatitudo non sit, si non sit æterna?

12. *Dico.* Vera Beatitudo debet esse æterna.

Prob. Beatitudo, qua talis, debet esse sufficiens ad satiandum appetitum